

Bohumil Hrabal

Vremurile bune de altădată

UNIVERSUL MEU

Selectie și traducere din limba cehă de Jean Grosu

Ilustrații de Mircea Pop

CUPRINS

Botez 1947	5
Vremurile bune de altădată	14
O după-amiază anostă	20
Cursul serial	36
Moartea domnului Baltisberger	50
Cireșele din Praga	73
Fanfaronul	98
Domnul notar	156
Vreți să vedeți Praga de aur?	181
Înmormântarea	190
Dama cu camelii	197
Ochi de diamant	203
Romanță	216
În grădină	240
Lucinka și Pavlinka	247
Domnul Metek	261
Domnul Iontek	278
Ospățul	293
Lămpile	311
Părul și bicicleta	320
Extensorul	325
Curenți tămăduitori	339
Coșul fabricii de bere	350
Scurtarea fustei	365
Ghipsul strălucitor	385
Tăierea părului	392
Pasărea galbenă	403
Nășicul	411

BOTEZ 1947

Se aşeză în şanţul de pe marginea şoselei judeţene. Soarele se lăsase în asfințit, dar stelele nu-și făcuseră încă apariția pe cer. Stătea aşa și privea mașinile și motocicletele ce goneau nebunește pe șoseaua națională. Acum, o mașină își aprinse luminile mici, și alta, venind din direcția opusă, făcu la fel. Așa începea inserarea pe șoseaua națională și toate vehiculele stropeau în fața lor asfaltul cu luminile lor sfielnice. Pe urmă, o mașină aprinse luminile mari și farurile stropeau cu var toți copacii de pe alei. Așa se lăsa seara pe șoseaua națională.

Văzu apropiindu-se un autobuz luminat care se opri, ca apoi să pornească din nou cu două lumini rubinii la spate – știa că era autobuzul ce trebuia să-l ducă în orașelul apropiat unde urma să înnopteze, dar continua să șadă în-şanțul de la marginea şoselei judeţene și să privească peste câmp cum se încrucișează luminile farurilor pe șoseaua principală, cum clipesc semnalizatoarele roșii, cum se îngână politicos farurile de întâmpinare și cum se îndepărtează unele de altele luminițele ochilor din spate.

Imediat în urma lui începea o pădure deasă. Undeva, la marginea ei, strălucea de albeață zidul casei pădurarului din care ieșise acum un felinar aprins cu abajur verde ce se legăna în ritmul pașilor celui ce-l purta, dar care nu se vedea. Deodată felinarul dispăru într-un desis, ca apoi

să reapară și din nou să dispară. Cine era cel ce purta felinarul acela cu gaz în preajma clădirii de la marginea pădurii? se întreba el și, în clipa aceea, dinspre șoseaua națională cotiră spre el două faruri puternice, care, cu câteva clipe în urmă, îl orbiseră cu luminile lor. Se auzi un scrâșnet de frână.

— Vreți să vă duc undeva? îl întrebă o voce plăcută de bărbat.

— Eventual, răspunse, și, sprijinindu-se cu o mâna de marginea șanțului, se săltă pe șosea, apoi, aplecându-și spinarea, se furișă în mașină lângă șofer.

— Încotro? îl iscodi șoferul.

— În direcția în care mergi și dumneata, îi răspunse.

— Asta înseamnă că avem același drum, spuse șoferul zâmbind.

Lăsând în jos geamul portierei, întinse mâna în sus și simți cu voluptate aerul răcoros al serii strecurându-i-se printre degetele răschirate ale palmei. Se bucură.

— Miroase ca-n dulăpriorul cu mirodenii al mămichii! spuse el.

— E o pădure de stejar?

— De fag.

— Păcat. Cartea mea preferată și cea mai norocoasă e nouarul de ghindă, spuse tovarășul de drum, grăbindu-se să adauge: Pasărea moartă.

— Îl auziți? spuse șoferul ciulind urechile. Åsta e un Zündapp! Îl auziți ce frumos înaintează? Ca un BMW.

Și continuă să asculte zgomotul motocicletei care se apropiă. Când aceasta îi depăși, surprinse scăparea argintie a cilindrului înclinat.

— Da, e un Zündapp, spuse satisfăcut.

— Ce meserie aveți? întrebă apoi șoferul.

— Antreprenor de pompe funebre.

— Oho!

— Da, aşa cum vă spun. Vă sunt dragi părinții? Tatăl, mama? Plătiți pentru ei cu anticipație o înmormântare frumoasă la Arimather... Mai vorbi un timp, apoi adăugă cu altă voce: Asta e firma pe care o reprezint.

— Serios? se minună șoferul, apucând cu putere volanul.

Undeva, mai departe, zburda pe asfaltul șoselei un iepure de casă poznaș; deodată încremenii orbit de luminiile farurilor și închise ochii. Șoferul apăsa pe accelerator, dar nebunaticul iepuraș se smulse din vraja luminii, și, sărind în șanț, blana lui albă se topit în adăpostul sigur al beznei.

— Fir-ar să fie! spuse șoferul, vârsându-și năduful.

— Și ce înmormântare frumoasă putea să fie, ținu să sublinieze tovarășul de drum. Pe tavă, bogat împodobit, asezonat cu ceapă prăjită, împănat cu usturoi și slănină afumată, cu foi de dafin, cu câteva boabe de piper și condimente.

— Și un pic de nucșoară, spuse șoferul, grăbindu-se să adauge: Dar eu tot nu vă cred... Hai să facem un târg. Eu vă duc unde vreți, și dumneavoastră îmi organizați în schimb o înmormântare.

— S-a făcut, încuviață agentul firmei de pompe funebre – unde sunt morții?

— Morții sunt cei ce ne-au depășit, răspunse șoferul râzând.

— Excelent! În fond, cine nu și-ar dori o înmormântare frumoasă?

— Eu, unul, nu mă omor după ea! ținu să precizeze șoferul.

— Mă rog, dar ca orice om, vreți, fără doar și poate, ca plecarea dumneavoastră pe drumul veșniciei să fie în aşa fel încât oamenii să mai pomenească și peste zece ani, spunând: „Înmormântările de azi nu mai au nici un haz, dar în urmă cu zece ani a fost înmormântat unul, cum îi zicea? Da, a fost o înmormântare pe cinste, cum scrie la carte!“ Iar aşa cum vă văd, dumneavoastră v-ar sta bine un sicriu de tipul sarcofagului egiptean, modelul numărul șapte. Credeți-mă, merită să dați un ban în plus, nu de alta, dar pe urmă moartea vi se pare mai ușoară.

Deodată, din şanţ țăşni un fazan, o pasăre de toată frumusetea, cu penaj elegant și cu ochii de smarald. Priviîndelung luminile farurilor și, uluit, ridică un picioruș, continuând să savureze, fascinat, strălucirea lor irezistibilă.

Şoferul smuci brusc volanul, îl răsuci repede la loc, dar fazanul își luă zborul, culorile pitorești ale penajului său se revârsă peste unul din farurile mașinii, pasărea alunecă la iuțeală de-a lungul geamului, bătând din aripi cu toată puterea, și cele două piciorușe orizontale sclipiră înăltându-se și dispărând în beznă.

— Ei, drăcia-dracului! scrâșni printre dinți șoferul.

— S-a mântuit, răsuflă ușurat agentul firmei de pompe funebre, a zburat din sicriul de tinichea, îndepărând în felul asta sfârșitul său firesc, cu aceleași onoruri pe care i le-ați pregătit și iepurașului de casă. Dar să știți de la mine: pentru fazanul împănat e binevenită o crenghuță mică de cimbrisor! ținu să precizeze agentul, ridicând un deget exclamativ...

Şoferul tăcea cu înverşunare.

Din spate înaintau impetuos două faruri puternice, alternând luminile și semnalizând astfel că doresc să-i depășească.

— Ei, hai, treci odată, rosti șoferul, făcând semn cu mâna în bătaia luminilor orbitoare și, trăgând spre marginea carosabilului, se grăbi să adauge: Așa-i, cu siguranță, Fordul lăptarilor!

Și în clipa aceea autocisterna argintie trecu vijelios pe lângă ei îndepărându-se văzând cu ochii.

— Așa merge cu nouăzeci, ținu să precizeze, plin de el, șoferul, continuând să povestească printre hohote de râs: acolo, pe șoseaua națională, la o cotitură a ieșit odată de pe câmp un țăran cu vacile lui și... un Ford ca asta, care gonea nebunește... a derapat înainte de a intra în curbă; cisterna s-a dat de-a dura și, zburând peste capul țăranului, s-a zdrobit de un copac. Iar țăranul putea să se înece în lapte cu vaci cu tot.

Așteptă să se stingă imaginea potopului de lapte, după care întrebă:

— Și cu înmormântarea mea cum rămâne?

— Pereții camerei mortuare vor fi îmbrăcați din belșug cu pânză neagră, iar în fața siciului dumneavoastră va sta o cruce argintie strălucitoare. În jurul siciului, treizeci și șase de lumânări a căte un sfert de kilogram bucata. Doriți ca atelajul – mă refer la cai, să poarte pompoane festive? Pentru aceste pompoane se aplică un supliment de cincizeci de coroane de fiecare cal. Pe urmă...

— Gata, ajunge, acum vă cred. Bineînțeles, după vorbă... dar, spuneți-mi, ce-ați fost înainte de a vă apuca de această tristă meserie?

— Ce-am fost? Paracliser.

— Oho! izbucni șoferul, ridicând mâinile și izbind cu ele în roata volanului – asta-i pentru mine o cafea prea tare. Și ce-ați fost înainte de a fi paracliser?

— Cartofor profesionist. Țineam banca la Gotul. Și-am jucat de atâtea ori jocul de cărți Binecuvântarea

Domnului, până când, într-o zi, am trecut prin preajma bisericii și mi-am zis în sinea mea: „Ce-or fi făcând ăia, acolo?“ Și văzându-l pe capelan cum face sfânta slujbă, mi-am zis pe loc: „Asta e de tine, băiete!“ Așa am devenit paracliser și, cinstit vorbind, m-aș reîntoarce bucuros la meseria asta...

Dintr-un lăstăriș răsări o căprioară; sări peste șanț și prinse să traverseze șoseaua. Deodată, se întoarse și își așinti privirea în luminile farurilor. Șoferul apăsa pe accelerator și se aşeză mai bine în scaun.

— Țineți-vă bine, scrâșni printre dinți, să nu-mi spar geți parbrizul cu fruntea.

Și căprioara devinea mai mare, tot mai mare, acum aproape că mirosea farurile mașinii. Șoferul smuci volanul, agăță căprioara cu aripa și, înscriind un arc ușor, o proiectă în șanț. Și, brusc, apăsa pedala frânei.

Pe urmă, cu capul și trupul răsucit spre geamul din spate, dădu înapoi – și opri.

În fața farurilor se înălța un fum albăstrui emanat de motorul supraîncălzit. În jur domnea o liniște desăvârșită. Șoferul sări din mașină, scoase din buzunarul ușii un cuțit de vânătoare și, întinzându-i lanterna tovarășului de drum, îi spuse pe un ton poruncitor:

— Aprinde-o!

Se uită în jur, șoseaua era pustie în ambele direcții, ici-colo, doar, se auzea câte un foșnet firav, stârnit de cădere unei frunze ruginite...

În șanț, căprioara întoarsă într-o rână, răscolea cu copitele așternutul de frunze uscate, scurmând pământul reavăn. Văzându-l pe șofer și orbită, din nou, de lumină, încerca să fugă. Se rostogoli de câteva ori, scoțând un behăit de jale. După care amuți cu ochii cășcați, și din boticu-i negru începu să i se prelingă o dâră de sânge.

Şoferul îşi aruncă privirea în ambele sensuri, pe şosea nu se zărea tipenie de om. Evaluă situaţia şi, cu un salt puternic, se năpusti asupra animalului şi-l lipi de pământ. Dar căprioara era robustă şi, cu o forţă nebănuitură, împinse în sus greutatea omului, încercând să se scuture de ea. Şoferul o apăsa în frunzele căzute şi în acest timp animalul răpus iî linse de câteva ori părul, de parcă i-ar fi cerşit compasiunea. Bărbatul îşi eliberă o mână şi lama sclipitoare a cuşitului de vânătoare se înfipse, printre coaste, în inima căprioarei... Abia atunci căprioara cedă şi nu mai scoase nici un sunet; apoi se moleşi de-a binelea, se întinse, şi din ochi i se prelinse o lacrimă mare strălucind ca un brilliant...

Şoferul se ridică în genunchi, se puse greu pe picioare, apoi, rupând dintr-un brad o crenguşă mică, o frânse în două şi introduce o bucătică în boticul căprioarei şi cealaltă în rana mortală dintre coastele animalului...

— Şi-acum, repede! strigă şoferul, alergând spre maşină.

Trase pătura de pe bancheta din spate, o întinse la iuţeală, după care luă căprioara în braţe şi o aşeză cu grijă şi cu gingăsie în pătură, ca pe un copil adormit. Apoi legă pledul cu patru noduri şi duse bocceaua în maşină, pe perna din spate.

Se aşeză la volan, dar în aceeaşi clipă se răzgândi, se duse înapoi în şanţ, netezi cu gheata urmele bătăliei, după care aşternu un braţ de frunze peste locul cu pricina...

Porni motorul şi, când maşina se urni din loc, spuse:

— Nici nu v-ar veni a crede. Dar mititică asta când te ia în copită, te spintecă în două, cu haine cu tot, ca un cuşit cu lama cea mai tăioasă.

— Sărăcuţa, spuse fostul paracliser, acum agent de pompe funebre.

Deasupra unui lumiņiş atârnat pe cer o lună de alamă...

Şoferul era nespus de tulburat şi îşi masca tulburarea sporovăind:

— Nici nu v-ar veni a crede pentru ce se roagă oamenii în zilele noastre! În oraşul nostru, nişte tineri au pătruns prin spargere într-o biserică şi, în toiul nopţii, au aprins lumânările în altarul principal şi au început să săvârşească singuri liturghia!... Unul cânta: „Doamne Dumnezeule, ajută să ni se îngăduie să dansăm boogie-woogie, dă, Doamne, să ni se îngăduie să dansăm boogie-woogie“. Şi ceilalţi îi țineau isonul, răspunzând în cor: „Dă, Doamne, să ni se îngăduie să dansăm boogie-woogie“. Pe cinstea mea, aşa cântau: „Dă, Doamne, să ni se îngăduie să dansăm boogie-woogie!“... Şi săvârşeau aşa liturghia aceea neagră, spărgând dulapurile şi punând pe ei veşmintele şi mantiile de liturghie... Pe urmă au vrut să cânte jazz la orgă, dar în loc să apese butonul orgii electronice, au apăsat butonul clopotelor electrice, care au început să bată vârtos... Şi oamenii au dat buzna din casele lor... şi, văzând biserică luminată, s-au uitat prin gaura cheii şi i-au zărit înăuntru pe tinerii aceia zbenguindu-se în odăjii... şi au forţat uşa, dar flăcăii au şters-o pe o uşă lăturalnică. Paracliserul încă mai aduna în amiaza zilei următoare veşmintele de liturghie agătate prin sălciiile de pe malul pârâului de la marginea oraşului, se amuza şoferul, în timp ce cu o mâna ținea volanul, iar cu cealaltă pipăia, în spatele lui, pătura în care era înfăşurată căprioara... S-a stins, spuse satisfăcut, grăbindu-se să adauge: Odată, printr-o mişcare reflexă, mi-a spintecat bancheta de piele până la arcuri! Şi asta, la un sfert de oră după ce am răpus-o!... Dar ce ne facem cu tinerii?! Dacă nu li se dă ceea ce vor, îşi iau singuri... La drept vorbind, de ce să nu danseze băieştii boogie-woogie? Să danseze, nu-i aşa?

Ieșiră din pădure – luna făcea să strălucească peisajul unduit al colinelor și mașina se aprobia de un sat întins.

Pe urmă, apăru primul felinar, sub care doi tineri stăteau sprijiniți de cadrul unei biciclete, fumau și se veselau. Mai încolo, pe niște butuci, cineva aprinse un chibrit și lumină borul unei pălării, iar din curțile gospodăriilor se auzeau zornăituri de lanțuri și mugete de vaci.

— Am ajuns la destinație, spuse șoferul, iar dacă doriți puteți înnopta la cărciumă, au acolo o odăiță convenabilă.

Și, rostind aceste cuvinte, frână în dreptul unei case cu etaj. Toate ferestrele erau luminate și, prin zid, răzbea ecoul unui gramofon de modă veche.

Coborâră, și șoferul încuie cu grijă ușile mașinii.

— Nu-s pătat de sânge? întrebă.

— Să vedem, răspunse agentul firmei de pompe funebre, cercetând la lumina felinarului stradal față distinsă a generosului său binefăcător: un pic aici, spuse, și, scoțând batista, scuipă în ea și începu să șteargă sângele încă proaspăt de pe obrajii șoferului.

— Braconajul ăsta s-ar putea să mă izgonească o dată din ceruri, spuse acesta în șoaptă... Stroește-mă, Doamne, cu ulei de isop, să mă fac mai alb ca zăpada...

— *Et cum spiritu tuo*, îi răspunse tovarășul de drum...

La etajul casei se deschise o fereastră – o femeie în rochie neagră și șorț alb se apleca în afară, se uită la mașină, apoi la șofer... și, desfăcându-și brațele, se întoarse și strigă fericită spre cei dinăuntru:

— Sfinția sa a sosit! Botezul poate să înceapă!